

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 111/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

482/2010. (XII. 1.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ és jogi képviselője által 2010. március 12-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. december 1-jén – dr. Kádár András Kristóf testületi tag elfogultság miatti kizártsága mellett – megtartott zárt ülésén meghozott állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos jogi képviselője 2010. március 12-én írásban terjesztette elő a panaszt, amit 2010. április 8-án a panaszos személyesen, a Testület panaszirodáján való megjelenése alkalmával, szóban is megerősített. A panaszos beadványában előadta, hogy 2010. március 7-én reggel 9 órakor rokonai és barátai körében háza előtt tartózkodott, amikor egy rendőrautó három rendőrrel megállt a közelükben. Az intézkedő rendőrök arra kérték a jelenlévőket, hogy igazolják magukat, az igazoltatás okát azonban nem jelölték meg. A panaszos az intézkedő rendőröknek elmondta, hogy személyi igazolványa a lakásában van, de a rendőrök jelezték, hogy „arra már nincs szükség”.

A panaszos reggel 7 órától versenygalambjainak itatóját takarította, a hideg víztől átfázott a keze, ezért azokat az intézkedés során a kabátja zsebébe tette. A rendőrök kérték, hogy vegye ki kezeit a zsebéből, amire a panaszos közölte, hogy fázik. Ismételt felszólításra kivette kezeit, és zsebeit kifordítva közölte, hogy azokban csak zsebkendő és a telefonja van, ugyanígy tettek a többiek is. Mindezek után, miközben a rendőrök a többieket igazoltatták, a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

panaszos kissé félrevonult – kb. 3 méterrel –, a kocsinak dőlt, majd ezt követően kezeit ismét a zsebeibe tette. Ekkor a korábban vele szemben intézkedő rendőr odament hozzá és ismét figyelmeztette, hogy vegye ki a kezeit a zsebéből.

Ezek után további két rendőrautó érkezett, mindkettőben két-két rendőr ült. A panaszos az intézkedő rendőr kérésére közölte adatait, amelyeket az intézkedő rendőr rádión keresztül ellenőrzött. A panaszos állítása szerint ekkor az intézkedő rendőr már tiszteletlenül beszélt vele, majd megbilincselte, és a rendőrautóba ültette. A panaszos állítása szerint a rendőri intézkedésnek nem állt ellen. Amint a panaszost az autóba ültették, kiszólt az autóból a testvérének, hogy hozza ki a házból az okmányait, amire a rendőr közölte, hogy ha a testvére a területet elhagyja, őt is megbilincselik.

A rendőrautóban az intézkedő rendőrök a panaszossal tiszteletlenül beszéltek. Az autót vezető rendőr megkérdezte a panaszost, hogy fázik-e, a kérdéshez még hozzáfűzte, hogy „nem venném a szívemre, ha megfázna”. Ezek után az autót vezető rendőr mellett ülő rendőrnő leengedte az ablakot, majd a következő megjegyzéseket tette: „adunk neki [panaszosnak] egy kis huzatot”, „hogya hagy szokja [a panaszos] egy kicsit a hideget”, majd visszaszólt a hátul ülő férfi kollégájának, bocsánatot kért tőle a huzat miatt. Ezt követően „még zenét is adok neked” megjegyzéssel, a panaszos szerint teljes hangerőre tekerték a rendőrök a rádiót.

A panaszos előállítására 10 óra 30 perctől 12 óra 32 percig tartott. Az előállítás időtartama alatt eljárási cselekményeket nem foganatosítottak a panaszossal szemben. A panaszos sérelmezi, hogy se szállításakor, se a fogvatartása során nem közölték vele előállításának okát.

A panaszos édesanyja, valamint az igazoltatásnál jelen levő rokonaik közül ketten a panaszos személyazonosító okmányával bementek a rendőrkapitányságra annak érdekében, hogy igazolják a panaszost. A rendőrkapitányságon azonban közölték velük, hogy ilyen nevű személyt nem hoztak be, majd felszólították őket arra, hogy hagyják el az épületet.

(A panaszos jogi képviselője a panaszbeadványhoz csatolta a panaszos képviseletére feljogosító meghatalmazásokat.)

2) A panaszbeadványhoz a jogi képviselő mellékelte a panaszos előállításának időtartamáról szóló igazolást. A rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítására 2010. március 7-én 10 óra 37 perctől 2010. március 7-én 12 óra 32 percig tartott. Az előállítás ideje alatt a panaszosnak panasza és sérülése nem keletkezett. Az igazolás egy példányát a panaszos átvette, amit aláírásával tanúsított. Az igazoláson azonban nincs kitöltve, hogy milyen jogalap alapján állították elő a panaszost. Mellékelte a jogi képviselő továbbá a panaszos előállítására során a letéti tárgyakról szóló jegyzőkönyvet, amely szerint a panaszostól a következő tárgyakat vették át: Pannon GSM SIM kártya, NOKIA telefon, akkumulátor, cipőfűző, nadrág.

3) A panaszos rokonai, akik a panaszolt intézkedéskor a helyszínen jelen voltak, a Testület kérésére mint tanúk, a 2010. augusztus 16-án kelt közös nyilatkozatukban az alábbiakat fogalmazták meg.

A panaszos és rokonai 2010. március 7-én reggel 9 órára a panaszos házában beszéltek meg találkozót. Amikor mindannyian a panaszos háza előtt álltak, elment mellettük egy rendőrautó, amely aztán visszafordult és az autóból kiszálló rendőrök igazoltatták őket. Mindenkinél volt személyi igazolvány, kivéve a panaszost, mivel a rokonok akkor érkeztek

meg hozzá, és csak ajtót nyitni ment ki. Aznap hideg volt, és a társaság több tagjának a zsebében volt a keze, a rendőrök ezért felszólították őket, hogy vegyék ki zsebükből a kezeiket. Ezt mindenki meg is tette és megmutatta, hogy a zsebük üres. A panaszos jelezte a rendőröknek, hogy nincs nála személyi igazolvány, de ha szükséges, be tud szaladni érte, majd mutatta a rendőröknek, hogy ott lakik a helyszínen, de az egyik rendőr közölte, hogy nem szükséges elmenni az irataiért. Közben a panaszos ismét zsebre tette a kezét, kissé félrevonult, és az autónak támaszkodott. Az egyik rendőr ezek után ismételen felszólította, hogy vegye ki a kezeit a zsebéből, erre a panaszos a rendőrnek azt a választ adta, hogy fázik a keze, majd újra kiforgatta zsebeit, és mutatta, hogy azokban csak papír zsebkendő van. Körülbelül 5 perc múlva megérkezett még két rendőrautó. A rendőrök közölték a panaszossal, hogy „téged ezért beviszünk a rendőrkapitányságra”, majd megbilincseltek és beültették a rendőrautóba. A panaszos a rendőrautóból megkérte egyik rokonát, hogy hozza ki a személyes iratait. A rendőrök ekkor rászóltak, hogy ha elhagyja a területet, őt is megbilincselik és beviszik a rendőrkapitányságra. Aztán beültették a panaszost az autóba hátra. A rendőrautóban még két férfi rendőr és egy rendőrnő volt. A panaszos rokona a rendőröktől még megkérdezte, hogy melyik rendőrkapitányságra viszik a panaszost, amire azt a választ kapta, hogy a Rendőrkapitányságra. Fél óra múlva a panaszos felesége és édesanyja, és a tanúvallomást készítő két rokon bementek a rendőrkapitányságra, hogy megérdeklődjék, mi történik a panaszossal, és miért vitték be. A rendőrkapitányságon közölték, hogy oda nem vittek be senkit a panaszos nevével és a tanúk szerint durva modorban kizavarták őket a rendőrkapitányság területéről. A panaszos azonban akkor még a tanúk állítása szerint a rendőrkapitányságon volt.

4) A panaszos jogi képviselője 2010. szeptember 13-án kelt levelében kérte a Testületet, hogy a vizsgálat során a következőkre legyen figyelemmel.

Jogi képviselő álláspontja szerint az eljáró rendőrök az intézkedés során a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban Rtv.) több rendelkezését is megsértették.

Sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát a panaszos jogi képviselője szerint egyrészt az, hogy az intézkedő rendőrök nem tettek eleget az Rtv. 20. § (2) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek, másrészt nem volt olyan, az Rtv. 29.§-ában megjelölt körülmény, amely panaszos igazoltatására okot adott volna.

A panaszos jogi képviselője szerint az Rtv. 33. §-ában foglalt előállítási okok közül az intézkedés során egyik sem merült fel, ezért a panaszos előállítása szükségtelen volt, valamint nem felelt meg az Rtv. 15. §-ában foglalt arányossági követelménynek sem. A panaszos jogi képviselője ezzel kapcsolatban előadta, hogy az igazoltatás során kiderült, hogy az intézkedés a panaszos otthona előtt zajlik, a panaszos jelezte azt is, hogy a házban vannak az iratai, ennek felmutatása tehát (akár a házba történő rendőri kíséréssel) nem képezte volna akadályát az intézkedésnek. Ezen túlmenően a jogi képviselő kiemelte, hogy a panaszos több barátja (köztük rokonai) is jelen voltak az intézkedésnél, akik az Rtv. 29. § (2) bekezdés utolsó mondataiban foglaltak szerint igazolni tudták volna panaszost, amelyet a bilincselést követően testvére is felajánlott, sőt a rendőrök megtiltották az igazoltatás helyszínének elhagyását. A két további rendőrautó kiérkezésekor a rendőrök ellenőrizték, hogy az igazoltatott személyek szerepelnek-e a körözött személyek nyilvántartásában, amely a panaszos büntetlen előéletét igazolta. A panaszos jogi képviselője indítványozta továbbá, hogy amennyiben azzal ellentétes információ merülne fel, hogy a panaszos nem szerepelt a körözési rendszerben, avagy a rendelkezésre álló adatok szerint ezt az intézkedő rendőrök nem ellenőrizték, a Testület ellenőrizze a rendőrségi rádióforgalmazás (priorálás) tényét, mivel az is bizonyítja,

hogy a büntetlen előéletű, intézkedésnek ellen nem szegülő panaszos előállítása teljesen szükségtelen volt.

Sértette továbbá a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogát a panaszos jogi képviselője szerint az, hogy az eljáró rendőrök a panaszos rendőrkapitányságra szállítása során a panaszosra vonatkozó, súlyosan sértő megjegyzéseket tettek.

A panaszos jogi képviselője szerint súlyosan sértette a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, hogy az intézkedő rendőrök az előállítás okát az előállításról készült igazolásban nem tüntették fel.

A panaszos jogi képviselője szerint az intézkedés során szükségtelen volt a bilincs használata, mert az Rtv. 48. §-ban felsorolt okok egyike sem állt fenn az intézkedés alkalmával, a panaszos nem szegült ellen az intézkedésnek, szökésétől, támadásától és önkárosítástól alappal tartani nem lehetett. Állítása szerint ezt bizonyítja az is, hogy miután panaszos közölte, hogy nincsenek nála a személyazonosító okmányai, a többiek igazoltatása során zsebre tett kézzel várakozott, ellenszegülést nem tanúsított, ellenben az előbbieken kifejtettek szerint az iratok bemutatását is elő kívánta segíteni. Minderre tekintettel a panaszos jogi képviselője szerint az intézkedő rendőrök a bilincshasználat során megsértették az Rtv. 15. § (2) bekezdésben foglalt arányossági követelményt.

A panaszos jogi képviselőjének álláspontja alapján az intézkedő rendőrök nem biztosították a panaszosnak a lehetőséget, hogy előállítása során hozzátartozóját értesítse. A panaszos telefonjából SIM kártyáját ki kellett vennie. Ezen kívül a kapitányságra érkező rokonoknak tévesen azt a tájékoztatást adták, hogy a panaszost nem hozták be a rendőrségre. Ezen eljárás szintén a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát sértette.

Fentiekre tekintettel a jogi képviselő kérte, hogy a Testület állapítsa meg, hogy a vizsgált rendőri intézkedés során a panaszos személyi szabadsághoz, emberi méltósághoz és tisztességes eljáráshoz való alkotmányos jogát súlyosan megsértették.

II.

A rendőrség a Testület kérésére az alábbi dokumentumokat küldte meg:

1) Az intézkedő rendőrök által készített, 2010. március 7-én kelt, az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés az alábbiakat tartalmazza.

A panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentése szerint az eljáró rendőr a gépkocsizó járőrszolgálat teljesítése közben észlelte, hogy az út szélén egy öttagú társaság beszélget. A rendőri jelentés szerint a kerületben az elmúlt hónapokban elkövetett bűncselekmények (rablás, betöréses lopás és gépjármű feltörés) elkövetőivel részben megegyeztek az öttagú társaság testi jelei, adottságai, és ruházatai, ezért intézkedés alá vonta őket.

Miután az intézkedő rendőrök önmaguk igazolására szólították fel az öttagú társaság tagjait, az egyik intézkedő rendőr megkérte a panaszost, hogy kezeit vegye ki a kabátja zsebéből, aki erre nevetve azt válaszolta, hogy „neki fázik a keze, és különben is, minek vegye ki”. Ezt követően a rendőr ismételt felszólította a panaszost a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy vegye ki a kezeit a zsebéből, mert a viselkedése a rendőr testi

épségét és az intézkedés eredményes befejezését veszélyezteti. Ennek a panaszos szintén nem tett eleget és a négy fő mögé állva, az ott parkoló gépkocsinak dölve tovább nevetett. Az intézkedő rendőr szerint láthatóan intézkedését nevette ki, provokatívan.

A jelentés szerint az intézkedés során megállapítást nyert, hogy a panaszos a helyszínen nem tudja magát fényképes igazolvánnyal hitelt érdemlően igazolni, ezért a rendőr közölte vele, hogy jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése miatt és személyazonossága megállapítása végett előállítja rendőrkapitányságra. A panaszos ezt az intézkedő rendőr szerint megértette.

A panaszoson egy másik rendőr ruházatátvizsgálást hajtott végre, melynek során közbiztonságra különösen veszélyes eszköz, valamint bűncselekményre utaló eszköz nem került elő.

Ezt követően a jelentést készítő rendőr a panaszos kezeit hátra helyzetbe bilincselte, majd rendőrkapitányságra szállította. A panaszost sérülésmentesen adta át az ügyeletes tisztnek.

Az intézkedő rendőr a jelentés szerint az intézkedés megkezdésekor erősítést kért. Az erősítésként kikerülő rendőrök az intézkedés megkezdése után a helyszínre érkeztek, és az intézkedés eredményes befejezéséig mindvégig ott tartózkodtak. A jelentés szerint az intézkedés eredményes és szakszerű befejezése az erősítés megérkezése nélkül, a nevezett személy viselkedése és a többi személy provokálása (heccelése) miatt nem lett volna lehetséges.

Az intézkedő rendőr megjegyzi, hogy a négytagú társaság közül egy főnek szintén a zsebében volt a keze, a ruházatátvizsgálás során a kabátzsebéből 1 darab, körülbelül 7 centiméter pengéhszúságú pillangókés került elő, de a személy már az első felszólításnak eleget tett, kivette kezeit a kabát zsebéből.

A rendőrkapitányságon a panaszos által bediktált adatokat a jelentést készítő rendőr leellenőrizte, és azonnal megállapította, hogy az adatok megfelelnek a valóságnak és körözési nyilvántartóban a panaszos nem szerepel.

A jelentés szerint a rendőrök a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták. A Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítása, továbbá a 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulata alapján szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítását alkalmazták.

A panaszossal szemben az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján támadás és szökés megakadályozása érdekében bilincselés alkalmazására került sor, amely a jelentés szerint március 7-én 10 óra 37 perctől 2010. március 7-én 10 óra 55 percig tartott. Mindezt a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek előre illetve hátra bilincselésével hajtották végre. A jelentés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetés megtörtént, a bilincs alkalmazása során a panaszosnak sérülése és anyagi kára nem keletkezett.

A jelentés szerint a panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdés alapján az előállított a hozzátartozójának, illetve képviselőjének kiértesítését nem kérte. Az Rtv. 33. § (4)

bekezdése alapján az előállítás okáról a tájékoztatót, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást a panaszosnak kiadták. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM. rendelet 2. § (8), (9) 19/1996 (VII. 23) ORFK utasítás 36/A. §-a alapján jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta a panaszos.

A jelentés szerint az előállítás oka 2010. március 7. napján 12 óra 32 perckor megszűnt, a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

2) Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulata alapján az igazoltatás, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján a személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pont alapján a magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítása, az Rtv. 33. § (2) bekezdése f) pont I. fordulat alapján szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása alkalmazása, mint személyi szabadságot szolgáló intézkedés jogszerű és szakszerű volt.

Ugyancsak a parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az Rtv. 48. § b) és c) pontjai alapján támadás és szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

3) A rendőrségen 2010. március 7-én az előállított személy által tett nyilatkozat az alábbiakat tartalmazza.

A nyilatkozat szerint a panaszos előállításának kezdete 2010. március 7-én 10 óra 37 perc, várható időtartama 2 óra volt. Az előállítás ideje alatt a nyilatkozat szerint a panaszosnak sérülése és panasza nem keletkezett, az előállítóból a panaszos panasz- és sérülésmentesen távozott, külsérelmi nyom nem volt rajta található. A panaszos nyilatkozott továbbá arról, hogy folyamatos kezelést és orvosi felügyeletet igénylő, valamint fertőző betegsége nincs, őt az előállítással, az előállító helyiségben történő elhelyezéssel, illetve az ott tartózkodással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, valamint jogorvoslati lehetőségeiről tájékoztatták. A nyilatkozat szerint a panaszos hozzátartozója kiértesítését nem kérte.

4) A rendőrségnek a 2010. április 12-én kelt feljegyzésében az áll, hogy a panaszos panaszával kapcsolatban a r. százados megállapította, miután telefonon felvette a kapcsolatot a rendőrkapitánysággal, hogy az előállítást követően sem szabálysértési, sem más eljárás nem indult a panaszossal szemben. A Netzsaru nyilvántartásában is ellenőrizte a panaszos adatait, amely alapján a panasz tárgyát képező cselekménnyel kapcsolatban úgyszintén nem indult eljárás a panaszossal szemben.

5) A rendőrség 2010. április 13-án kelt tájékoztató levelében a következőket ismertette.

A panaszossal szemben 2010. március 7-én, 10 óra 37 perckor a rendőrkapitányság beosztottjai fogatosítottak személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedést az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulat – szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása – alapján.

A kényszerintézkedés előzménye az volt, hogy a megjelölt időpontban a panaszost és négy társát a rendőrök az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatni kívánták, mivel a társaság személyleírása, adottságai, az általuk viselt ruházat részben megegyezett az elmúlt hónapokban, a kerületben több bűncselekményt elkövetők jellemzőivel.

Az intézkedés jogalapja az Rtv. 29. § (1) bekezdésében foglalt szabály, amely szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A Szolgálati Szabályzat 38. § (1) bekezdése értelmében, az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valóságára kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel.

Az igazoltatás során a panaszos az intézkedő rendőrrel flegmán viselkedett, nem működött együtt. A panaszos az intézkedő rendőr azon kérésének, miszerint a zsebéből vegye ki a kezét – mert e magatartása a rendőr testi épségét és az intézkedés eredményes befejezését veszélyezteti – nem tett eleget, sőt társai mögött állva, tovább provokálta az intézkedő háromtagú rendőri egységet.

A levél tájékoztatása szerint a panaszos a helyszínen személyazonosságát nem tudta igazolni, ezért, illetőleg a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés miatt a férfit a rendőrkapitányságra állították elő, amit az intézkedő rendőrök közöltek a panaszossal. Más személyt a helyszínről nem állítottak elő.

Az előállítás jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja és f) pont I. fordulata volt, amely rendelkezések szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja, és aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

A szökés, támadás megakadályozása érdekében – tekintettel a társaság és a rendőri egység közötti túlerő és az intézkedés alá vont személy magatartására – az Rtv. 48. § b) és c) pontja alapján a panaszossal szemben bilincset alkalmaztak 2010. március 7-én 10 óra 37 perc és 10 óra 55 perc között. Az Rtv. 48. § a)-d) pontjai szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, ellenszegülésének megtörésére. A panaszos bilincselése rövid ideig, a helyszínről a rendőrkapitányság épületébe történő beszállásig tartott. A bilincshasználatot testi kényszer nem előzte meg.

Az előállítás 2010. március 7-én, 12 óra 32 perccig tartott, amely magában foglalta a helyszíni intézkedéstől, az előállított személy beszállításán keresztül az előállító helyiségben történő elhelyezésig és a személyazonosság megállapításáig terjedő időtartamot, amely a tájékoztató levél szerint az adott körülmények között nem volt eltúlzottan hosszú.

A panaszos ellen szabálysértési vagy más eljárást nem indítottak.

III.

A Testület a panaszbeadvány, a tanúk közös nyilatkozata, valamint a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos igazoltatásának, és személyi szabadsága korlátozásának indokoltságát, jogszerűségét és arányosságát, valamint személyi szabadsága korlátozásának körülményeit, továbbá a panaszos átvizsgálását, és a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazását.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, 54. § (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való jogát, az 55. § (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz való jogát, és a 70/D. §-a szerinti testi épséghez fűződő jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként a panaszos igazoltatásának jogalapját, valamint az intézkedés formai követelményeinek betartását vizsgálta meg.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2010. március 7-én reggel 9 órakor rokonai és barátai körében háza előtt tartózkodott, amikor egy rendőrautó három rendőrrel megállt a közelükben, és a rendőrautóból kiszálló rendőrök intézkedést kezdeményeztek a társaság tagjaival, köztük a panaszossal szemben. Az intézkedő rendőrök arra kérték a társaság tagjait, hogy igazolják magukat, az igazoltatás okát azonban a panaszos szerint nem jelölték meg.

A panaszossal szemben intézkedő rendőr jelentése szerint gépkocsizó járőrszolgálatja teljesítése közben észlelte, hogy az út szélén egy öttagú társaság beszélget. A rendőri jelentés alapján a panaszos és társai igazoltatására azért került sor, mert az érintett kerületben az elmúlt hónapokban több bűncselekmény elkövetése során az öttagú társaság testi jelei, adottságai, és ruházatai részben megegyeztek a korábban elkövetett bűncselekmények elkövetőivel.

A rendőri jelentésben hivatkozott Rtv. 29. § (1) bekezdésének első fordulata értelmében a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében kell megállapítani. Az idézett Rtv. 29. § (1) bekezdés első fordulatában meghatározott közrend és közbiztonság védelme mint igazoltatási okban foglalt, tágan értelmezhető fogalmak alapján a rendőrségnek rendkívül széles körben van lehetősége az igazoltatásra. A jogszabályi felhatalmazás említett tág körére tekintettel nehezen körülhatárolhatóak, konkretizálhatóak az igazoltatásra okot adó magatartások, ami nagymértékben megnehezíti az igazoltatás jogszerűségének értékelését.

A Testület álláspontjával megegyezően az Országos Rendőr-főkapitányság által 2008-ban a rendőri igazoltatásról az állampolgárok részére kiadott tájékoztató II. 4. pontja a következőket fogalmazza meg. Az említett tájékoztató alapján „Az igazoltatás – mint minden rendőri intézkedés – célhoz kötött. A gyakorlatban ugyanakkor rendkívül nehéz meghatározni, hogy pontosan milyen esetekben indokolt egy állampolgár igazoltatása, a mindennapi életben előforduló élethelyzetek sokszínűsége miatt pedig az általánosítás még nehezebb. A mindennapok során gyakran az állampolgárok is találkozhatnak olyan körülményekkel, amelyek figyelembe vételével a bizonyos helyen, bizonyos időszakban tartózkodó személyek, azok viselkedése jogellenes magatartás tanúsítására irányuló szándéokra lehet következtetni. Például jó lenne tudni, hogy ki az a személy, aki látszólag minden ok nélkül tartózkodik az üdülőházak között az üdülési szezon végeztével. Valaki gyanúsán méregeti a bevásárlóközpont parkolójában hagyott gépkocsimat. Ilyen esetekben a gyanús személy

igazoltatása elegendő lehet a jogsértő cselekmény elkövetésének megelőzéséhez, vagy a már esetlegesen elkövetett jogsértés felderítéséhez fontos kiinduló pontot biztosíthat.” Mindezek alapján az igazoltatás tekintetében „leginkább alapelvek határozhatók meg, amelyek közül a legfontosabb, hogy az igazoltatás nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának. A legjellemzőbb ezek közül az, hogy valamilyen további rendőri intézkedés szükségességének megítéléséhez, bizonyos hatósági eljárás lefolytatásához szükséges az adott személy kilétének megállapítása. Fontos kiemelni azt is, hogy a gyanús személyek igazoltatása esetén a gyanúnak mindig valamilyen konkrét tényen kell alapulnia. Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – következik néhány jellemző példa arra, amikor indokolt és szükséges a rendőri igazoltatás: Szabálysértés vagy bűncselekmény gyanúja esetén. Az intézkedő rendőr gyanúját felkeltheti valakinek a magatartása, a nála lévő tárgyak, ruházatának szennyezettsége, az adott helyen vagy időben szokatlan viselkedése.”

Minderre tekintettel a Testület álláspontja szerint jelen esetben a panaszos igazoltatására az idézett rendelkezésben felsorolt ok, így a rendőri jelentésben foglaltak indok („öttagú társaság testi jelei, adottságai, és ruházatai részben megegyeztek a bűncselekmény elkövetőivel”) alapján a közrend és közbiztonság védelme mint igazoltatási ok megfelelő jogalapot teremthetett a panaszossal szembeni rendőri fellépésre és igazoltatásra.

A rendőri jelentésben hivatkozott rendelkezés alapján a Testület álláspontja szerint önmagában az igazoltatás ténye nem volt jogsértő, **ezért az panaszossal szembeni fellépéssel, igazoltatásával nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.**

A Testület álláspontja szerint, egyetértve az Országos Rendőr-főkapitányság tájékoztatójában foglaltakkal, az említett széleskörű jogszabályi felhatalmazottság nem szabad, hogy parttalaná, önkényessé váljon. Ennek tükrében garanciális jelentőségűvé válnak az intézkedés alá vontak tisztességes eljáráshoz való alapvető jogainak védelme érdekében – az Rtv. 20. § (2) és (3) bekezdéseiben megfogalmazott – az intézkedés kezdeményezéséhez kapcsolódó és a szolgálati fellépésre vonatkozó jogszabályi követelmények. Az igazoltatás jogszerűségének értékelése során hangsúlyos szerepet kap ezért annak vizsgálata, hogy az intézkedő rendőrök eleget tettek-e az intézkedés formai követelményeinek, az igazoltatással érintett személyek az igazoltatás célját, ésszerű indokát, jogalapját, a velük szemben fellépő rendőrt megismerhessék az intézkedést megelőzően.

Az Rtv. 20. §-ában foglaltak szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. A szolgálati fellépés módját a Szolgálati Szabályzat 4. §-a tovább részletezi. Az említett 4. § (1) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel, tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Ugyanezen rendelkezés (2) bekezdése szerinti, ha az (1) bekezdés szerinti közlés, illetve az igazolvány vagy az azonosító

jelvény felmutatása a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, azt az intézkedést követően kell megtenni.

A Testület véleménye szerint tekintettel arra, hogy az igazoltatás közlésére, továbbá az intézkedő rendőrök azonosítására vonatkozó kötelezettségüknek a panaszos állítása szerint az intézkedő rendőrök nem tettek eleget, és a rendőrségi iratok alapján nem merült fel olyan körülmény, ami a panaszos állítását kétségessé tette volna, az intézkedés céljának, jogalapjának közlése tekintetében **a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét állapította meg.**

2) A Testület megvizsgálta a panaszos előállításának jogszerűségét és arányosságát. A rendőri jelentés alapján a panaszos személyi szabadságának a korlátozására az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja és f) pont I. fordulata alapján került sor.

a) A Testület elsőként az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontjába foglalt előállítási okot vizsgálta.

A rendőri jelentésben megfogalmazottak alapján azért volt szükséges a panaszos előállítása, mert az intézkedés során megállapítást nyert, hogy a panaszos a helyszínen nem tudta magát fényképes igazolvánnyal hitelt érdemlően igazolni. Ezzel szemben a panaszos beadványában előadta, hogy a rendőröket már az intézkedés elején tájékoztatta arról, hogy az intézkedés helyszínén található otthonában maradtak személyes iratai. Beadványában a panaszos személyazonosságának igazolásával kapcsolatban arról is tájékoztat, hogy az intézkedés során a rendőrök rádióon leellenőrizték személyes adatait, továbbá, hogy rokonai és barátai körében történt igazoltatása.

Az Rtv. említett rendelkezése kimondja, hogy a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. A Szolgálati Szabályzat 43. §-a lényeges kiegészítéseket tartalmaz az idézett rendelkezés tekintetében. A Szolgálati Szabályzat 43. §-a szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. Az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható.

Figyelemmel az Rtv. 33. § (2) bekezdésének diszpozitív jellegére (előállíthatja) és ezzel együtt a Szolgálati Szabályzat 43. § (2) bekezdésének rendelkezéseire (mellőzhető), a Testület megítélése szerint az előállítás elrendelését [mivel annak indokai egyébként vitathatatlanul fennálltak az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja alapján, hiszen a panaszos beadványában maga is elismerte, hogy nem volt nála személyi igazolványa] arányossági kérdésként kell értékelni – nevezetesen a konkrét esetben a rendelkezésre álló információk alapján az intézkedő rendőrök döntése, vagyis a panaszos előállítása a megengedő jogszabályi keretek között arányos volt-e.

Az arányossági követelményt az Rtv. 15. §-a fogalmazza meg, amely rendelkezés értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, továbbá több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, jár.

A Testület álláspontja szerint több olyan körülmény is felmerült az intézkedés során, amelyeket a rendőrök nem mérlegeltek, és ezáltal a panaszos személyi szabadsága korlátozásának tekintetében az arányosság követelménye nem érvényesült.

Az előállítás arányosságának vizsgálata körében a Testület elsőként az Rtv. 29. § (2) bekezdésének utolsó mondatában foglalt rendelkezését emeli ki, amely szerint a rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként. Ezzel kapcsolatban, valamint a Szolgálati Szabályzat 43. §-ában foglalt „más, egyszerűbb módon történő tisztázás” – mint lehetőség tekintetében a Testület ismételten az Országos Rendőr-főkapitányság által 2008-ban a rendőri igazoltatásról az állampolgárok részére kiadott tájékoztatóra hívja fel figyelmet. Az említett tájékoztató IV. 4. pontja szerint „Előfordulhat olyan élethelyzet, amikor az állampolgárok nem tudják magukat okmánnyal igazolni. Ilyen esetben a rendőr az általa személyesen ismert vagy más jelenlévő ismert kilétű személy közlését – igazolását – elfogadhatja az igazoltatott személyazonosságának igazolásként (például hivatalos személyek, önkormányzati dolgozók közlése). Elfogadható a szülő, házastárs, testvér vagy más hozzátartozó igazolása is. Ezen személyek szükség esetén egymást is igazolhatják. Személyek igazolása esetén követelmény, hogy az igazoló személyt is igazoltatni szükséges.” Tekintve, hogy a panaszost rokonai és barátai körében igazoltatták, a rendőrök az ismert személyazonosságú családtagjait is felszólíthatták volna, hogy igazolják a panaszost. A panaszos beadványában továbbá előadta, hogy amikor a rendőrautóba beültették, még az indulás előtt kiszólt a rendőrautóból testvérének, és megkérte, hogy hozza ki a panaszos lakásából a személyazonosító okmányait, de az egyik intézkedő rendőr azonban a panaszos szerint fenyegető hangnemben rászólt a panaszos testvérére, hogy ha a területet elhagyja, őt is megbilincselik. A Testület mindezek alapján megállapította, hogy a rendőrök mérlegelési jogkörükben nem csak elmulasztották, de tudatosan megtagadták annak az említett lehetőségnek az értékelését, amely alapján nem lett volna szükség a panaszos személyi szabadságának korlátozására.

Emellett a Testület álláspontja szerint ugyancsak a „más, egyszerűbb módon történő tisztázás” körében merülhet fel olyan körülmény, ha az intézkedés alá vont személy arra hivatkozik, hogy iratai a közelben (pl. a jelen esetben a közelben lévő otthonában) találhatóak. A panaszos állítása szerint már az intézkedés kezdetén jelezte az intézkedő rendőröknek, hogy személyes iratai az intézkedés helyszínén található otthonában van, de a rendőrök közölték vele, hogy nincs szükség rá, hogy kihozza. A panaszos állítását támasztja alá a rendőri jelentés is, amely az intézkedés helyszínéül a panaszos lakcímét jelölte meg. A Testület mindezek alapján elfogadta a panaszos állítását és megállapította, hogy a rendőröknek a panaszos személyi szabadságának korlátozása helyett lehetőséget kellett volna adni arra, hogy otthonából kihozza személyes iratait, és magát igazolja.

A panaszos beadványában végül említést tesz arról is, hogy a rendőri intézkedés során közölte adatait az intézkedő rendőrökkel, amely adatokat a rendőrök az intézkedés folyamán rádióon keresztül leellenőriztek. A rendőri jelentés szerint azonban a panaszos által bediktált adatok leellenőrzésére csak a rendőrkapitányságon került sor. A Szolgálati Szabályzat 38. § (1) bekezdése szerint az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg - szükség szerint - a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban. Kérdésként merül fel, hogy ha nem is fogadjuk el a panaszos állítását arra vonatkozóan, hogy adatait rádióon lekérdezték, akkor az intézkedő rendőrök egyébként jogszabályellenesen, miért nem ellenőrizték azokat? Továbbá a

rendőri jelentés is utal arra, hogy a panaszosnál a rendőrkapitányságon sem volt személyazonosító igazolvány, az adatokat a panaszos csupán „bediktálta”, amire azonban már a helyszínen is sor kerülhetett volna.

A Testület minderre tekintettel, a rendelkezésre álló információk alapján megállapította, hogy a panaszos személyazonosságának hitelt érdemlő igazolására a rendőri állítással szemben, a helyszínen, több módon is sor kerülhetett volna, **ezért a panaszos előállítására a vizsgált előállítási ok alapján az arányosság követelményének megsértésével került sor.**

b) A Testület a továbbiakban a panaszos előállításával kapcsolatban megvizsgálta a rendőri jelentésben foglalt másik előállítási indokot. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja I. fordulata alapján a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abba irányuló felszólítás után is folytatja.

A rendőri jelentés alapján a panaszos a rendőr testi épségét és az intézkedés eredményes befejezését veszélyeztetve a kezeit a zsebében tartotta, ezért a rendőr többször is felszólította a panaszost, hogy vegye ki kezeit a zsebéből. A rendőri jelentésben foglaltak szerint a panaszos az intézkedő rendőrrel nem működött együtt, „flegmán” viselkedett, a rendőri felszólításnak többszöri próbálkozásra sem tett eleget és társaitól távolabb, az ott parkoló gépkocsinak dőlve a rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőröket „provokálva”, az intézkedést nevette ki. A rendőr jelentésében azt is megfogalmazta, hogy a panaszoson egy másik rendőr ruházat átvizsgálást hajtott végre, amely során közbiztonságra különösen veszélyes, valamint bűncselekményre utaló eszköz nem került elő. A rendőri jelentés hozzáteszi, hogy a panaszos egyik társának a zsebében volt egy 7 centiméter pengehosszúságú kés, de ez a személy az első felszólításnak eleget tett, és kivette kezeit a kabátja zsebéből. A rendőri jelentés szerint mivel az intézkedés során megállapítást nyert, hogy a panaszos a helyszínen nem tudja magát fényképes igazolvánnyal hitelt érdemlően igazolni, ezért a rendőr közölte vele, hogy jogszerű intézkedése ellenszegülése és személyazonossága megállapítása végett előállítja rendőrkapitányságra.

Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. számú (XII. 28) Korm. rendelet 40/A. § (1) bekezdése szerint jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését követi el az, aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik.

A Testület hatáskörét megállapító Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. A Testületnek a fentiek alapján nincsen hatásköre annak megállapítására, hogy a panaszos az elkövette-e szabálysértést. Vizsgálhatta ugyanakkor a Testület a szabálysértési feljelentést megelőző helyszíni intézkedések jogszerűségét és szakszerűségét, a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartást, tehát azt, hogy e magatartás a szabálysértés elkövetésének gyanúját megalapozta-e.

A rendőri jelentésben foglaltakból nem derül ki egyértelműen, hogy a panaszos pontosan milyen magatartásával valósította meg a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének felszólítás ellenére történő továbbfolytatását. A rendőri jelentésből arra lehet következtetni, hogy az intézkedő rendőr jogszerű intézkedésével szembeni

engedetlenségnek tekinthette egyrészt a panaszos részéről azt a tényt, hogy nem tudta magát fényképes igazolvánnyal hitelt érdemlően igazolni, vagy másrészt a panaszos azon magatartását, hogy többszöri felszólításra sem vette ki kezeit a zsebeiből.

A Testületnek mindezek alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy a panaszos az intézkedés során tanúsított valamelyik magatartásával valóban megalapozta-e az említett szabálysértés elkövetésének a gyanúját, valamint mindezek alapján a szabálysértés felszólítás ellenére történő továbbfolytatását.

A panaszos beadványában nem cáfolta a rendőrség állítását arra vonatkozóan, hogy nem tudta magát igazolni, kérdés azonban, hogy önmagában az, hogy igazolásra történő felszólításnak nem tudott eleget tenni, elegendő-e a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése elkövetése gyanújának a megalapozásához. A Testület álláspontja szerint nem tekinthető engedetlenségnek az a körülmény, hogy a panaszosnál nem volt személyazonosításra alkalmas irat, ezért a Testület megvizsgálta, hogy az igazolás kérdésével kapcsolatban fenn állt-e más olyan körülmény, amelyből az említett szabálysértés elkövetésére okot adott volna.

Ezzel kapcsolatban a Testület értékelte a rendőri jelentésben foglalt állítást, miszerint a panaszos nem működött együtt az intézkedés során. Az azonban nem derül ki egyértelműen, hogy az igazolással kapcsolatosan a panaszos milyen magatartásával nem engedelmeskedett a rendőröknek. A Testület álláspontja szerint valóban a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetésének gyanúját megalapozó magatartásként lehetett volna értékelni a panaszos magatartását akkor, ha igazolását megtagadta volna, erre azonban se a jelentésben, se a panaszbeadványban nem volt utalás. Tekintettel pedig arra is, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontjának második fordulata mint előállítási ok, külön nevesíti az igazolás megtagadását, a jelentés pedig egyértelműen az említett rendelkezés első fordulatra hivatkozik, ezért, tekintettel a panaszos igazolásával kapcsolatban a fentiekben megfogalmazottakra is, a Testület nem tudta elfogadni előállítási indokként azt, hogy a panaszos azáltal, hogy magát nem tudta igazolni, a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértése megvalósításának gyanújára is alapot adott volna.

A Testület mindezek után megvizsgálta, hogy megalapozhatta-e a panaszos az említett szabálysértés elkövetését azáltal, hogy a rendőri jelentés szerint felszólításra nem vette ki kezeit a zsebeiből.

A panaszos és az intézkedésnél jelenlevő rokonainak egybehangzó állításai szerint mind a panaszos, mind a társaság többi tagja eleget tettek a felszólításnak, és kivették a kezeiket a zsebeikből, majd megmutatták a rendőröknek annak tartalmát. A panaszos zsebében csak papír zsebkendők és a mobiltelefonja volt. Ezt a tényt az előállítás során készült letéti tárgyakról felvett jegyzőkönyv is alátámasztotta.

A rendőri jelentés szerint miután az intézkedő rendőrök igazolására szólították fel az öttagú társaság tagjait, az egyik intézkedő rendőr megkérte a panaszost, hogy kezeit vegye ki a kabátja zsebéből, aki erre nevetve azt válaszolta, hogy „neki fázik a keze, és különben is minnek vegye ki”. Ezt követően a rendőr ismételt felszólította a panaszost a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy vegye ki a kezeit a zsebéből, mert a viselkedése a rendőr testi épségét és az intézkedés eredményes befejezését veszélyezteti. Ennek szintén nem tett eleget és a négy fő mögé állva, az ott parkoló gépkocsinak dőlve tovább nevetett a panaszos. Az intézkedő rendőr szerint láthatóan intézkedését nevette ki, provokatívan.

A rendőri jelentés a panaszos magatartásának veszélyességét illetően azonban ellentmondásosan fogalmazott. A jelentés egyik oldalról engedetlenségnek tekinti, és ezért előállításra okot adó magatartásként értékeli, hogy a panaszos nem vette ki kezeit a zsebeiből, ugyanakkor leírja, hogy a panaszost gond nélkül átvizsgálták, és közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, valamint büncselekményre utaló eszközt nem találtak nála. A Testület a rendőrségi dokumentumok és a panaszos állítása alapján nem tudott egyértelműen állást foglalni a panaszos „engedetlenségét” illetően.

A Testület a szabálysértés elkövetése gyanújának vizsgálata során továbbá arra a megállapításra jutott, hogy a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértési tényállásának körében nem tekinthető rendőri intézkedésnek a panaszos felé intézett, kézkivételre történő felszólítás. A Testület álláspontja szerint ugyanis az érintett szabálysértési tényállás rendőri intézkedés fogalma megegyezik az Rtv.-ben meghatározott intézkedés fogalmával, amely jogszabály tekintetében azonban a kézkivételre történő felszólítás nem értelmezhető intézkedésként.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos nem alapozta meg a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének a gyanúját azáltal, hogy nem vette ki kezeit a zsebeiből, mert a Testület álláspontja szerint a felszólításban foglaltak nem teljesítése alapján intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének elkövetése nem lehetséges, továbbá a rendőri jelentésben és a panaszos által előadottak alapján egyébként sem állapítható meg egyértelműen a panaszos „engedetlensége”.

A Testület felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy a korábban vizsgált előállítási okhoz hasonlóan, az Rtv. ennek az előállítási oknak a tekintetében sem kötelező jelleggel írja elő az előállítást, hanem mérlegelés alapján. Ez azt jelenti, hogy a rendőrnek még abban az esetben sem kötelező előállítani az intézkedés alá vont személyt, ha az felszólítás ellenére valóban nem veszi ki kezeit a zsebeiből, vagy valóban megtagadja igazolását. A mérlegelés alapján foganatosított intézkedések esetében ismételt kiemelt jelentősége van az arányosság követelményének. A Testület álláspontja szerint, ha a panaszos valóban szabálysértést követett volna el azzal, hogy kezeit a zsebeiben tartotta, valamint hogy nem tudta magát igazolni, akkor is arányosság követelményét figyelmen kívül hagyó, a panaszos személyi szabadságát sértő intézkedés lett volna az előállítása.

A Testület álláspontja szerint a panaszos magatartásával nem alapozta meg a szabálysértés gyanúját, mindezek alapján a szabálysértés felszólítás ellenére történő továbbfolytatása sem szolgálhatott megfelelő jogalapot a panaszos előállításához, ezért sérült a panaszos személyes szabadsághoz fűződő joga.

Tekintettel arra, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap nélkül került sor, ezért a Testület a panaszos előállításának időtartamának vizsgálatát nem tartotta indokoltnak.

3) A Testület mindezek után, a panaszos által előadottak alapján megvizsgálta a rendőrök intézkedés során tanúsított magatartását.

A panaszos beadványában sérelmezte a rendőri intézkedés-sorozattal összefüggésben a rendőrök által használt hangnemet. A panaszos elmondása szerint az intézkedő rendőr megalázóan, tiszteletlenül, sértő hangnemben beszélt vele, mind az intézkedés helyszínén, mind pedig a járőrautóban, útban a rendőrkapitányság felé.

A rendőri jelentés a panaszosi állítással szemben kihangsúlyozta, hogy a panaszos, flegmán, nem együttműködően viselkedett, amely részben úgy nyilvánult meg, hogy a panaszos a társaság többi tagjától félreállva, kezeit a zsebében tartva, „provokatívan”, kinevette a rendőri intézkedést. Az intézkedő rendőr a jelentés szerint az intézkedés megkezdésekor erősítést kért, mert az intézkedés eredményes és szakszerű befejezését a nevezett személy viselkedése és a többi személy „provokálása (heccelése)” az erősítés nélkül nem lett volna lehetséges.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) és 13. § (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezésekre. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem. Az Rtv. 13. § (2) bekezdése a rendőrök részrehajlásmentes intézkedés kötelezettségéről rendelkezik, amely kötelezettség magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Ezen kötelezettség sérelmét alapozza meg, ha az eljáró rendőr visszaélve helyzetével, a rendőri fellépést, az eljárás alá vont személy megjegyzésével szembeni ellenszenve kifejezésére használja.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt a Független Rendőri Szakszervezet főtítkáranak, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtítkáranak közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely – bár legfőképp megsértése következményei tekintetében el kell választani a jogi normáktól, néha céljai és rendelkezései a jogi normákéival egybeesnek – megtestesíti az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgál, illetve morális alapot biztosít a Rendőrség számára. Az Országos Rendőrfőkapitány e nyilatkozat aláírásával vállalta, hogy mindent megtesz azért, hogy érvényt szerezzen a benne foglaltak érvényesüléséért. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrré vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá a korábbi állásfoglalásában [65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalása Indokolása II. részének 3. pont] megfogalmazottakat jelen esetben is irányadónak tartja, eszerint: „A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő

közhatalmi jogosítványokkal ruházta fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Az országos rendőrfőkapitány ezen indokolással is egyetértett 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában, és a vizsgált panasznak helyt adott. Az országos rendőrfőkapitány mindkét határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt is kimondta, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

A konkrét esetben a panaszbeadvány szerint a rendőrök, míg a rendőri jelentés alapján a panaszos volt az, aki nem tanúsított kellő türelmet és nem tanúsított a másik fél emberi méltóságát teljes mértékben tiszteletben tartó magatartást. Ha el is fogadjuk valónak a rendőri jelentésének azon állításait, miszerint a panaszos az intézkedő rendőrökkel flegmán és provokatívan beszélt, ez mit sem változtat azon a tényen, hogy a rendőröknek fellépésük során tartani kellett volna magukat a fent említett követelményekhez. A Testület ezért attól függetlenül vizsgálta azt, hogy a rendőrök által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos magatartására vonatkozó rendőri állításokat figyelembe vette volna.

Mivel a rendőrök a Testület megkeresésére küldött válaszban a panaszos állításait érdemben nem cáfolták, azaz nem hivatkoztak arra, hogy a rendőri intézkedés végrehajtásának módjára vonatkozó előírásokat betartották volna – csupán a panaszos „flegma és provokatív” megnyilvánulásairól tettek említést – a Testület nem látott okot arra, hogy a panaszos állításainak valóságát kétségbe vonja.

A Testület ezért a rendőrök által az intézkedések során tanúsított magatartás miatt megállapította a panaszos emberi méltóságának és tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.

4) A panaszos sérelmezi, hogy az intézkedő rendőrök nem tájékoztatták előállításának okáról.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése szerint az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell.

A panaszos kifogásolta, hogy se szállításakor, se a fogvatartása során nem közölték vele előállításának okát. Továbbá jogi képviselője szerint habár a panaszos a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolást aláírta, tekintettel arra, hogy azon nem volt feltüntetve a panaszos előállítását megalapozó jogszabályi rendelkezés, ezért később sem derült ki számára előállításának oka.

A rendőri jelentés szerint az intézkedés során közölték a panaszossal, hogy jogszerű intézkedés ellenszegülése és személyazonossága megállapítása végett előállítja rendőrkapitányságra, amit a panaszos megértett. A jelentés szerint továbbá az előállítás okáról a tájékoztató kiadásra került.

Az egymásnak ellenmondó kijelentések alapján a Testület nem tudta egyértelműen megítélni, hogy a rendőrök intézkedés előtt, illetve az intézkedés során közölték-e az előállítás okát, így alapjogsértést ebben a vonatkozásban nem állapított meg.

5) A Testület a továbbiakban vizsgálta, hogy a panaszosnak volt-e lehetősége arra, hogy előállítása során hozzátartozóit értesítse.

A panaszos jogi képviselője szerint az intézkedő rendőrök nem biztosították a panaszosnak a lehetőséget, hogy hozzátartozóját értesítse, a panaszos telefonjából előállításakor a SIM kártyáját is ki kellett vennie.

Az Rtv. 18. § (1) és (3) bekezdései alapján a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e joggal élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

A rendőri jelentés szerint a panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdés alapján hozzátartozójának, illetve képviselőjének kiértesítését nem kérte. A Budapesti Rendőr-főkapitányságon 2010. március 7-én, az elfogott, előállított, elővezetett személy részéről tett nyilatkozat alapján a panaszos hozzátartozójának értesítését szintén nem kérte.

A Testület a rendőrségi dokumentumok alapján úgy ítélte meg, hogy nem történt alapjogsérelem a hozzátartozók kiértesítéséhez való joggal összefüggésben.

6) A Testület megvizsgálta, hogy okozott-e a panaszos számára alapjogsérelmet az, hogy – a panaszos állítása szerint – a rendőrkapitányságon utána érdeklődő, és őt igazolni kívánó hozzátartozók a panaszos tartózkodási helyéről nem kaptak a valóságnak megfelelő tájékoztatást.

A panaszos beadványában megfogalmazottak szerint a panaszos édesanyja, valamint az igazoltatásnál jelen levő rokonaik közül ketten a panaszos személyazonosító okmányával bementek a rendőrkapitányságra annak érdekében, hogy igazolják a panaszost. A rendőrkapitányságon azonban közölték velük, hogy ilyen nevű személyt nem hoztak be, majd felszólították őket arra, hogy hagyják el az épületet.

A rendőrségi dokumentáció nem tartalmaz információt az említettekre vonatkozóan. A Testület megkeresésére az érintett rendőrkapitányság arról nyújtott tájékoztatást, hogy nincs tudomásuk arról, hogy a panaszos hozzátartozói a rendőrkapitányságon jártak volna.

Az Rtv. 24. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A Testület a panaszos beadványában és a rendőrségi dokumentumokban foglaltak alapján nem tudott egyértelműen állást foglalni abban a kérdésben, hogy a panaszos rokoni valóban megjelentek-e a rendőrkapitányságon, és onnan valóban elutasították volna a panaszos segítségére irányuló szándékukat, azonban szükségesnek tartja felhívni a figyelmet a panaszos

a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának érintettségére. Az Rtv. idézett 24. § (1) bekezdésében foglaltak alapján ugyanis a hozzátartozóknak joguk volt ahhoz, hogy a rendőrségtől az elvárható segítséget és felvilágosítást megkapják.

A panaszos azon állítása, hogy a hozzátartozókkal szemben a rendőrség tájékoztatás-nyújtási kötelezettségének nem tett eleget, okot adott volna annak kivizsgálására, hogy a panaszos hozzátartozóinak tisztességes eljáráshoz való jogát érte-e sérelem. Mivel azonban az említett hozzátartozók nem nyújtottak be panaszt a Testületnél, hatásköri szabályaink pedig csak a panaszbeadvány előterjesztője sérelmeinek vizsgálatát teszik lehetővé, jelen esetben nem volt arra lehetőség, hogy a Testület a hozzátartozók jogainak sérelme kapcsán állást foglaljon.

A konkrét helyzet azonban némiképp sajátos. A panaszos állítása szerint ugyanis édesanyja és rokonai azzal a szándékkal jelentek meg a kapitányság épületében, hogy a panaszost igazolják, és ezzel elősegítsék a szabadon bocsátását. A panaszos ugyanis, amikor a rendőrségi gépkocsiba beültették, kiszólt az autóból a testvérének, hogy hozza ki a házból az okmányait, ezt azonban – állítása szerint – az egyik rendőr megakadályozta. A panaszos rokonai azon feltételezett előállítási ok tudatában mentek be a rendőrkapitányságra, hogy a panaszos személyazonosságának elmaradása miatt került beszállításra, és ezt az okot kívánták megszüntetni az iratok felmutatásával. A kapitányságról állításuk szerint azonban elküldték őket, így a panaszost igazolni, iratait átadni nem volt lehetőségük.

A Testület meglátása szerint a panaszosnak is alapvető érdeke fűződött ahhoz, hogy hozzátartozói az iratok átadásával szabadon bocsátásában közreműködjenek. Álláspontja szerint amennyiben valós a panaszosi állítás, a rendőrkapitányságon a rendőröknek kötelességük lett volna a hozzátartozókkal közölni, hogy a panaszost a kapitányságon tartják fogva, és ugyancsak kötelességük lett volna elfogadni a hozzátartozók segítségét a panaszos igazolására érdekében, amelynek következtében a panaszos szabadságának korlátozása adott esetben hamarabb véget érhetett volna. Azt azonban, hogy az események a panaszos állítása szerint történtek, vagyis hogy a rendőrség a hozzátartozók téves tájékoztatásával hozzájárult ahhoz, hogy a panaszos személyes szabadságának korlátozása ne érhesse a lehető leghamarabb véget, a Testület a panaszos és a rendőrség előadásában mutatkozó ellenmondások miatt nem tudta kétséget kizáróan megállapítani.

A Testület azonban tekintettel a panaszos beadványában és a rendőrségi dokumentumokban megfogalmazott, egymásnak ellentmondó állításokra, valamint arra, hogy ez az ellentét nem volt feloldható, alapjogi sérelmet ebben a vonatkozásban nem állapított meg.

7) A rendőri jelentés szerint a panaszos előállítását megelőzően ruházatát átvizsgálták.

A rendőri jelentésben foglaltakból arra lehet következtetni, hogy a panaszos ruházatát előállítását megelőzően vizsgálták át, annak ellenére, hogy az intézkedő rendőr a panaszos magatartását már az igazoltatás során a rendőr testi épségére veszélyesnek találta, és többször felszólította kezeinek a zsebeiből való kivételére, átvizsgálására azonban a rendőri jelentésben megfogalmazottak alapján ekkor nem került sor.

A Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben alkalmazott intézkedések során, mind az igazoltatás, mind pedig az előállítása ideje alatt sor kerülhetett a panaszos átvizsgálására, csak más jogszabályi rendelkezésre való hivatkozással.

Az előállítás során történő átvizsgálásra a rendőri jelentés szerint hivatkozott jogszabályi rendelkezés biztosít jogalapot. A hivatkozott Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

Az igazoltatás során azonban az Rtv. 29. § (6) bekezdésére való hivatkozással lehetett volna a panaszost átvizsgálni. Az említett rendelkezés szerint a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

Az említett rendelkezések, és a fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos átvizsgálására az igazoltatás során kerülhetett volna egyedül jogszerűen sor, azonban a rendőri jelentésben az ide vonatkozó jogszabályi rendelkezésre nem hivatkoztak. **Az előállítás során foganatosított átvizsgálás jogszerűtlen volt tekintettel arra, hogy magára az előállításra is megfelelő jogalap hiányában került sor, mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

8) A panaszos beadványában sérelmezte a rendőrség által vele szemben alkalmazott bilincs használatát.

A Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni bilincs alkalmazása jogszerűtlen volt, tekintettel arra, hogy megfelelő jogalap hiányában korlátozták a panaszos személyi szabadságát. A Testület ennek ellenére szükségesnek találta megvizsgálni a panaszossal szemben a kényszerítő eszköz alkalmazásának jogalapját, indokoltságát és arányosságát.

A rendőri jelentés és a rendőrség 2010. április 3-án kelt tájékoztató levele alapján a szökés, támadás megakadályozása érdekében – tekintettel a társaság és a rendőri egység közötti túlerő és az intézkedés alá vont személy magatartására – az Rtv. 48. § b) és c) pontja szerint a panaszossal szemben az intézkedő rendőrök bilincset alkalmaztak 2010. március 7-én 10 óra 37 perc és 10 óra 55 perc között. A panaszos bilincselése rövid ideig, a helyszínről a rendőrkapitányság épületébe történő beszállításáig tartott. A bilincshasználatot testi kényszer nem előzte meg.

A jelentés szerint továbbá a túlerőben lévő társasággal, a panaszossal szembeni intézkedéshez erősítésre volt szükség, mert különben az intézkedés eredményes és szakszerű befejezését a panaszos viselkedése és a többi személy provokálása nem tette volna lehetővé. Arról azonban nem szól a jelentés, hogy bármikor az intézkedés során támadólag lépett volna fel akár a panaszos, akár a panaszos társaságából valaki. A panaszos ruházatát átvizsgálták, és az átvizsgálás során támadásra, a rendőrök testi épségének veszélyeztetésére alkalmas eszközt sem találtak nála. (A panaszos egyik társának a zsebéből a rendőri jelentés szerint előkerült egy pillangókést, a jelentés azonban azt is megjegyzi, hogy ő első felszólításra kivette kezét a zsebeiből, és megmutatta annak tartalmát.) A rendőri jelentésben megtalálható az is, hogy a panaszos az intézkedés során egy időre a rendőröktől távolabb állt meg, az intézkedés helyszínét azonban a jelentés szerint nem kísérelte meg elhagyni, várta, hogy a rendőrök befejezzék az intézkedést.

Az Rtv. említett 48. § b) és c) pontjai szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására.

A Testület az idézett Rtv. 48. §-án túlmenően utal a Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdésére, amely megállapítja, hogy a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

E rendelkezéseken kívül a Testület külön felhívja a figyelmet a Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdésére, mely részletesen meghatározza azon eseteket, amikor az intézkedés alá vont személlyel szemben a bilincs alkalmazása különösen indokolt. Az említett rendelkezés szerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A konkrét esetben a Testület a rendelkezésre álló rendőrségi dokumentumok alapján megállapította, hogy a panaszossal szemben testi kényszer alkalmazására nem került sor, annak szükségessége fel sem merült. Az intézkedő rendőr jelentése csupán annyit tartalmaz, hogy a panaszos „flegmán viselkedett, provokatívan nevetett”. Megállapítható továbbá, hogy a panaszos (és társai) nem tanúsított erőszakos, garázda magatartást, továbbá ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készítették [a) pont], nem érte támadás a rendőröket [b) pont], az elfogására nem bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor (hanem szabálysértés), és nem állt fenn olyan körülmény sem, mely miatt szökése bilincs alkalmazása nélkül nem lett volna megakadályozható [c) pont]. Nem szerepel olyan sem az előzményekben, hogy a panaszos jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel sem lett volna megtörhető [d) pont].

Jóllehet a Szolgálati Szabályzat felhívott rendelkezése csak bilincselés különösen indokolt eseteit rögzíti, ami azt jelenti, hogy a bilincselés a fentiekben kívüli esetekben (tehát a fent rögzített körülmények fennállásának hiányában) sem kizárt, azonban mindenkor figyelemmel kell lenni az Rtv. 15. § (1) bekezdésében írt arányosság követelményére, továbbá a kényszerítő eszközökkel összefüggésben a Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdésében írt fokozatosság elvére.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a konkrét esetben a panaszos bilincselése kifogásolható amiatt, hogy – a jelentésekből kitűnően – arra az arányosság mérlegelése nélkül került sor. A Testület rámutat, hogy korábban a panaszossal szemben a testi kényszer alkalmazásának – ésszerű indok hiányában – még csak lehetősége sem merült fel, a jelentés egyszer sem említi, hogy a panaszos (és társai) ellenszegültek volna a rendőri intézkedésnek. Önmagában pedig az, hogy a panaszos flegmán, provokatívan viselkedett, nem szolgál elegendő alappal a panaszos bilincseléséhez.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazása nem volt jogszerű, ezért a Testület álláspontja szerint arra a

panaszos személyi szabadsághoz, és a testi épséghez való jog jogának a sérelmével került sor.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az intézkedés céljának, jogalapjának közlésével, a rendőrök által tanúsított magatartással, a panaszos előállításával, átvizsgálásával, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásával sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz, személyi szabadsághoz, testi épséghez, valamint az emberi méltósághoz fűződő joga.

A megállapított súlyos alapjogsérelem miatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján döntött, és állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. december

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület